

“Aeg on olla ajast ees”

Eesti Tööandjate Keskliidu liikmete innovatsiooni, teadus- ja arendustegevuse vajadused

Kristel Oitmaa
Arendusnõunik

Tallinn 2022

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

Sisukord

<i>Sissejuhatus</i>	3
1. Eesti Tööandjate Keskliit	4
1.1. Organisatsiooni tegevuseesmärgid ja juhtimine.....	4
1.2. Eesti Tööandjate Keskliidu liikmeskond.....	4
1.3. Liikmete huvide esindamine.....	6
2. Tööandjate teadus-arendus ja innovatsiooniga seotud tegevused	7
2.1. Innovatsiooni käivituskoda.....	7
2.2. Teadusmahukate ettevõtete 2% klubi.....	7
2.3. Teadus- ja Arendusnõukogu ja Innovatsioonipoliitika komisjon.....	8
2.4. Tööandjate Innovatsiooni uudiskirjad	10
2.5. Täpsemad andmed ja rohkem innovatsiooni.....	10
2.6. Koolitusseminar „Innovatsiooni juhtimine ettevõttes“	12
3. Tööandjate Keskliidu liikmete T&A vajaduste uuring	12
3.1. Metoodika	12
3.2. Uuringus osalenud ettevõtted	12
3.3. Uuringu küsimused ja tulemused	13
<i>Kokkuvõte</i>	22
<i>Summary</i>	24
Joonis 1: Uuringus osalenud ettevõtted	13
Joonis 2: Kaardistusuuringus osalenud ettevõtete senine TA-tegevuse kogemus	13
Joonis 3: Kas Teie ettevõtte teeb koostööd TA valdkonnas teiste ettevõtetega?	14
Joonis 4: Kui paljud Teie ettevõtte töötajatest tegelevad TA-ga (kelle tööajast vähemalt 10% kulub TA-le).....	14
Joonis 5: Millise TA-ga on Teie ettevõtte seotud ettevõtte siseselt (oma töötajad)?.....	15
Joonis 6: Milliste teadus- ja arendusasutustega on Teie ettevõtte teinud koostööd?	15
Joonis 7: Milline on olnud Teie ettevõtte ja teadus- ja arendusasutuse koostöövorm?	16
Joonis 8: Kuidas leidsite sobiva koostööpartneri?	17
Joonis 9: Kuidas hindate senist koostööd TA asutustega?.....	17
Joonis 10: Kas plaanite ka tulevikus teha koostööd TA asutustega?.....	18
Joonis 11: Kuidas hindate tänast Eestis tehtava TA vastavust teie tegevusvaldkonna vajadustele?.....	19
Joonis 12: Kas Teie ettevõttel on vajadus TA järele?.....	19
Joonis 13: Kas olete teadlikud ja/või kasutanud teadus-arenduskeskuste taristuid oma TA-ks (laborid, seadmed, aparatuur, informatsiooniallikad jmt)?	20

Sissejuhatus

Käesolev kaardistus on koostatud Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) poolt käivitatud valdkondliku teadus- ja arendustegevuse (T&A) tugevdamise programmi (RITA) tegevus 7 „Arendusnõunike ametikohtade toetamine erialaliitudes“ raames.

Eesti Tööandjate Keskliidul on heameel olla ühiskonda kõnetavate teemade infovahetuse- ja diskussiooniplatvorm, samuti uute ideede ja parimate praktikate esitlemise koht. Meile ja meie liikmetele läheb väga korda Eesti areng ja tegeleme igapäevaselt Eesti majanduse kasvu ja inimeste elatustaseme tõusule kaasaaitamisega läbi teaduse- arenduse ja innovatsiooni.

2021. a. kevadel võeti Riigikogus vastu riigi pikaajaline strateegia „Eesti 2035“ ja seati sihiks saada uuendusmeelseks, teadmiste loomist ning kasutamist väärtustavaks riigiks. Eesti eesmärk on muutuda teadmusühiskonnaks, kus saame oma valikutes alati teadmistele toetuda ning oskame neid teadmisi Eesti inimeste heaolu ja majanduse edendamiseks kasutada.

Eesti tööandjad on võtnud oma allkirja teadusleppel väga tõsiselt. Sooviga teadvustada teadus- ja arendustegevuse investeringute olulisust läbi edulugude on käivitatud 2% klubi. Need on ettevõtted, kes investeerivad juba täna teadus- ja arendustegevusse vähemalt 2% oma käibest või vähemalt miljon eurot aastas. Ettevõtete innovatsiooni hoogustamiseks on Eesti Tööandjate Keskliidu juurde loodud Innovatsiooni käivituskoda.

Keskliit tegeleb igapäevaselt teaduse, arenduse ja innovatsiooni (TAI) teemadega. Olles riigi sotsiaalpartner ning vanim ettevõtlusorganisatsioon, oleme enda südameasjaks võtnud teadusele, arendusele ja innovatsioonile erasektoris uue hoo andmise.

Käesolev raport annab lühiülevaate Eesti Tööandjate Keskliidust, TAI-ga seotud tegevustest ja liikmete hulgas läbi viidud uuringust.

Head lugemist!

Kristel Oitmaa
Eesti Tööandjate Keskliidu arendusnõunik
kristel.oitmaa@employers.ee
+372 5228877

1. Eesti Töoandjate Keskliit

“Muutuvas maailmas võidab see, kes maailmaga koos käib, käib natukene kiiremini kui maailm. Jõuab maailmast ette, oskab ette näha neid probleeme, neid küsimusi, neid lahendusi, mida elu talle seab.»

Lennart Meri, Eesti Vabariigi president 1992 - 2001

1.1. Organisatsiooni tegevuseesmärgid ja juhtimine

Eesti Töoandjate Keskliit on Eesti Vabariigis tegutsevate töoandjate ja nende liitude vabatahtliku koondumise teel moodustatud mittetulundusühing, mis on Euroopa Sotsiaalmudeli põhimõtete alusel töoandjaid ja ettevõtlust esindav partnerlusorganisatsioon Eestis.

Eesti Töoandjate Keskliit on 1917. aastal asutatud Eesti Vabrikantide Ühisuse tegevuse jätkaja ja põhieesmärkide kandja.

Eesti Töoandjate Keskliidu peamiseks eesmärgiks on Eesti majanduskasv ja inimeste elatustaseme tõus.

Eesti Töoandjate Keskliit:

- mõjutab seadusandjaid ja valitsejaid tegema otsuseid, mis aitavad kaasa majanduskasvule ja paremale ettevõtluskeskkonnale;
- annab ettevõtjatele ja nende liitudele teadmisi, mis aitab neil kasvada ja paremaid tulemusi saavutada;
- selgitab avalikkusele majandust ning töoandjate ja ettevõtjate rolli selles.

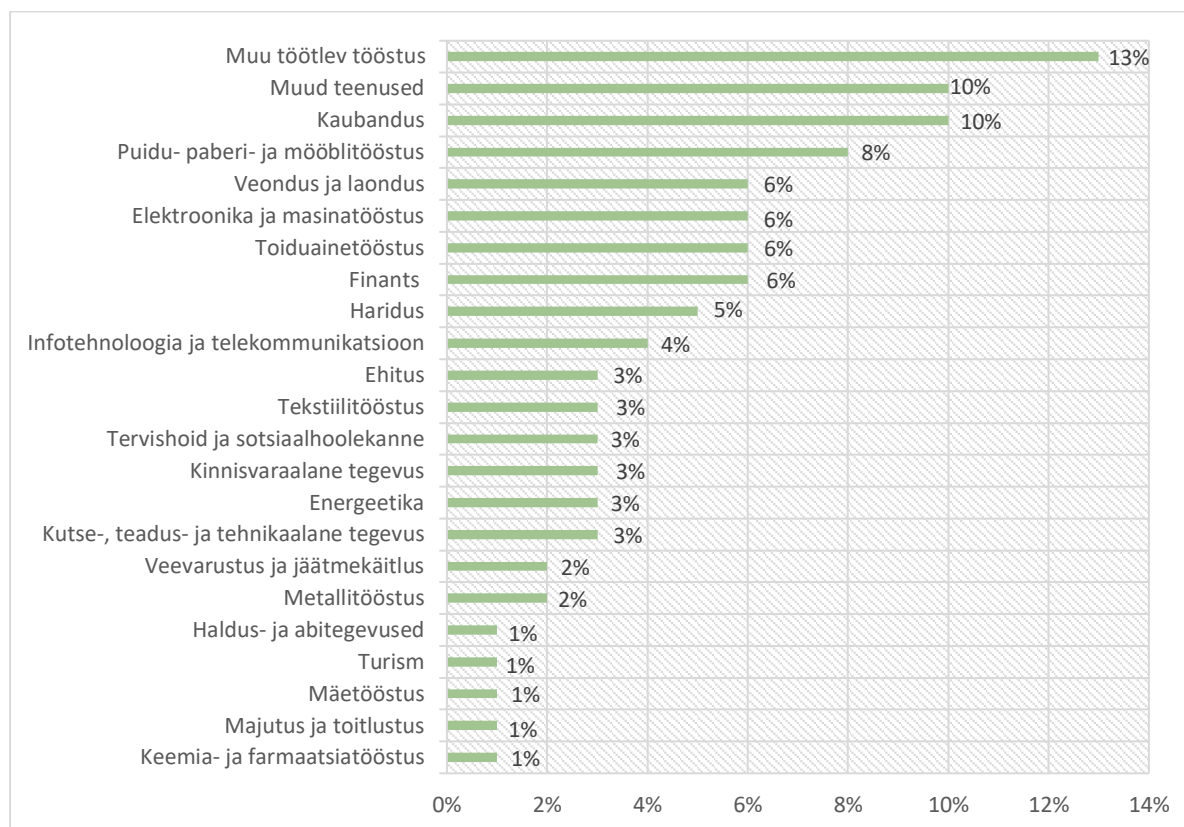
Liidu kõrgeimaks organiks on üldkoosolek, mis koguneb korra aastas. Volikogu on põhikirjas sätestatud ulatuses üldkoosoleku ülesandeid täitev kuni 30 liikmeline füüsilistest isikutest koosnev organ. Volikogu liikmed valitakse liidu liikmete poolt ja nende esindajate hulgast kolmeks aastaks. Volikogu juhib selle liikmete poolt kolmeks aastaks valitud esimees (president). Volikogu koguneb 10 korda aastas ning selle koosolekutel osalevad lisaks volikogu liikmetele külalistena ministrid, suursaadikud ja erinevad eksperdid. Volikogul on viis aseesimeest (eestseisus). Igapäevast tegevust juhib Töoandjate Keskliidu tegevjuht, kes määratakse ametisse volikogu poolt kolmeks aastaks. Tegevjuhi ülesanne on organisatsiooni ja meeskonna igapäevane juhtimine ning liikmete kaasamine. Keskliidu töötajate arv 2022. aastal on 12 töötajat.

1.2. Eesti Töoandjate Keskliidu liikmeskond

31.03.2022 seisuga oli Eesti Töoandjate Keskliidul [165 liiget](#), sealhulgas 140 ettevõtet ja 25 erialaliitu. Võrreldes 2021. aastaga tõusis liikmete arv 6% võrra (liitus 3 erialaliitu ja 14 ettevõtet). Läbi

erialaliitude esindatakse kokku enam kui 2000 ettevõtet, mis on töandjaks enam kui 250 000 töötajale.

Kõige enam on liikmete hulgas töötleva tööstuse ettevõtteid, aga ka kaubanduse ja muid teenuseid pakkuvaid ettevõtteid. Kõige suurema töötajate arvuga liikmed on Tartu Ülikool (4695 töötajat), Maxima Eesti OÜ (3408 töötajat) ja Tallinna Linnatransport (2133 töötajat).

Erialaliitudest on Töötajate liikmed:

1. Eesti Ehitusettevõtjate Liit
2. Eesti Ehituskonsultatsiooniettevõtete Liit
3. Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liit
4. Eesti Eratervishoiuasutuste Liit
5. Eesti Haiglate Liit
6. Eesti Hasartmängude Korraldajate Liit
7. Eesti Hotellide ja Restoranide Liit
8. Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit
9. Eesti Kaitse- ja Kosmosetööstuse Liit
10. Eesti Kaupmeeste Liit
11. Eesti Kutseõppe Edendamise Ühing

12. Eesti Laevaomanike Liit
13. Eesti Masinatööstuse Liit
14. Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit
15. Eesti Rahvusvaheliste Autovedajate Assotsiatsioon
16. Eesti Sadamate liit
17. Eesti Toiduainetetööstuse Liit
18. Eesti Turbaliit
19. Eesti Turvaettevõtete Liit
20. MTÜ Eesti Personalijuhtimise Ühing PARE
21. Ravimitootjate Liit
22. Eesti Trüki- ja Pakenditööstuse Liit
23. Eesti Mööblitootjate Liit MTÜ
24. Eesti Taristuehituse Liit
25. Autoettevõtete Liit

1.3. Liikmete huvide esindamine

Eesti Töoandjate Keskliit nimetab ettevõtjate esindajad mitmetesse koostööorganitesse, nagu Haigekassa nõukogu, Töötukassa nõukogu, EAS, Kutsekoda jt, kus realselt töoandja huvide eest seistakse. Eesti Töoandjate Keskliit on oma liikmetele abiks kollektiivsete töövaidluste lahendamisel.

Eesti riigi tasandil on Eesti Töoandjate Keskliit ainus ettevõtlusorganisatsioon, mida tunnustavad sotsiaalpartnerina valitsus ja ametiühingute keskorganisatsioon. Eesti Töoandjate Keskliit osaleb aktiivselt riigi tasandil poliitikate kujundamisel ja läbirääkimistel töövõtjate esindajatega, kaitstes ja esindades oma liikmete huviseid. Eesti Töoandjate Keskliidu liikmeskonna kooskõlastusringist käivad läbi kõik ettevõtlust ja töösuhteid puudutavate oluliste õigusaktide eelnõud.

Osaledes kümnetes tööühendustes ja esinduskogudes, kaitstakse ettevõtjate seisukohti. Sealhulgas on kaasatud peaminister majanduse elavdamise ekspertkogusse.

Volikogu on põhikirjas sätestatud ulatuses üldkoosoleku ülesandeid täitev kuni 30 liikmeline füüsilistest isikutest koosnev organ. Volikogu liikmed valitakse liidu liikmete poolt ja nende esindajate hulgast kolmeks aastaks. Volikogu juhib selle liikmete poolt kolmeks aastaks valitud esimees (president).

Eesti Töoandjate Keskliidu esindajad osalevad seadusloomes ja poliitikate väljatöötamiseks loodud töögruppides, kujundavad ettevõtjate ja töoandjate mainet avalikkuses ning tõstatavad ettevõtjatele olulistel teemadel avalikkuses diskussioone.

2. Tööandjate teadus-arendus ja innovatsiooniga seotud tegevused

Tööandjate Keskliit tegeleb suures plaanis järgmiste teemadega:

- Innovatsioon
- Majanduskeskkond ja maksud
- Tervis
- Töötus
- Haridus
- Keskfond ja vastutustundlik ettevõtetus

Kõikide nimetatud teemade käsitlemiseks on loodud töögrupid, mille kohtumised toimuvad regulaarselt. Töörühmades saavad osaleda kõik liikmed, määrates sinna oma esindaja.

Läbi töögruppide aktiivse tegevuse ja vahetu kommunikatsiooni tagatakse ettevõtjate operatiivne tagasiside erinevate ettevõtlast puudutavate teemade suhtes.

2021. aprillist alates töötab Tööandjate Keskliidus arendusnõunik, kelle tegevus on otseselt seotud liikmete TAI-sse panustamise inspireerimisega ja TAI-ga seotud kitsaskohtadele lahenduste leidmisega.

Allolevalt olulisemad ja suuremahulisemad arendusnõuniku ja TIKK töögrupi juhi tegevused perioodil 2021 – 2022, mis kõik on otseselt seotud liikmete TAI vajadustel põhinevate kitsaskohtade leevendamisega.

2.1. Innovatsiooni käivituskoda

Innovatsiooni töörühma ehk Innovatsiooni käivituskoda (TIKK) tegevuste eesmärk on anda innovatsiooniimpulss, et Eesti ettevõtete kasumlikkus ja konkurentsivõime suureneks. TIKK koguneb üldjuhul korra kuus ja analüüsitakse päevakohaseid TAI valdkonna teemasid, näiteks uuringute kokkuvõtted, koondatakse ühisarvamus TAN-i, EAS-ile vmt. TIKKi kuuluvad 90 ettevõtte esindajad, mida võib lugeda igati väärilikuks arvamuskoguks kui soovida TAI teemade suhtes ettevõtelt sisendit saada. Töögrupi liikmed on tugevalt panustanud teadus-arendus ja innovatsiooni ning ettevõtluse ühendstrateegiasse (TAIES) ja rakendusuuringu programme (RUP) loomisse. TIKK on oluline koostöövõrgustik ja töögruppi kuuluvad inimesed suhtlevad omavahel aktiivselt ka TIKKi väliselt.

TIKKi koosolekute initsieerimise ja läbiviimise tulemusel on Tööandjate Keskliidul regulaarne ülevaade ettevõtete TAI teemalistest vajadustest ja võimalus operatiivselt tegutseda.

2.2. Teadmismahukate ettevõtete 2% klubi

TIKK töörühmaga on tihedalt seotud **2% klubi**, mis koondab teadmismahukaid ettevõtteid ja kuhu hetkeseisuga kuulub 23 ettevõtet. Läbi 2% klubi populariseeritakse teadus- ja arendustegevust (T&A)

ettevõtjate hulgas läbi eeskujude, edulugude ja ideede. Samuti kaasatakse 2% klubi T&A mahukad ettevõtted TIKKi tegevusse teadmuse ja võrgustiku loomiseks. Kuna Töandjate Keskliit on võtnud oma südameasjaks uue hoo andmise innovatsioonile erasektoris, soovitakse T&A kogemusega ettevõtteid ka avalikkuses eriliselt esile tõsta ja neid Eesti elu edendamisse aktiivselt kaasata.

2% klubiga liitunud ettevõtetele kaasneb positiivne turundus ja staatus, mida annab kuulumine innovatiivseimate Eesti ettevõtte hulka. Liikmetel on õigus kasutada 2% klubimärgist kodulehel ja/või oma toodetel. Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (varasem EAS) ja Töandjate iga-aastasel ettevõtlusauhinna konkursil on „Aasta uuendaja“ kategoorias 2% suunamine teadus- ja arendustegevusse olulise kaaluga kriteeriumiks. 2% klubi liikmetele rakendub partneriotsingu võimalus ning TAI koostööinfo saamine. 2% klubi üritustel saab kuulata ja jagada parimaid praktikaid, kogemus- ja edulugusid ning klubist saadav innovatsioonikoostöö annab võimaluse osalemiseks ja enese reklaamimiseks nii Eestis kui väljaspool.

2% klubi liikmete kohtumine juunis 2022. Fotol vasakult Kai Realo, Töandjate Keskliidu volikogu esinaine; Lauri Lugna, EASi ja KredExi ühendasutuse juhatuse esimees; president Kersti Kaljulaid, 2% klubi patroon; Veiko Vaher, Milrem Robotics tegvjuht; Ivo Suursoo, TIKK töögrupi juht.

Foto: Aron Urb

2.3. Teadus- ja Arendusnõukogu ja Innovatsioonipoliitika komisjon

Töandjate esindaja, Ivo Suursoo (Töandjate Keskliidu volikogu liige ja ettevõtte Columbus Eesti juhatuse esimees), on nimetatud Teadus- ja Arendusnõukogusse (TAN), nõustades Vabariigi Valitsust teadus- ja arendustegevuse strateegia küsimustes.

2021. septembri TAN- i koosolekul tutvustati Töandjate Keskliidu poolt läbi viidud uuringut “Ettevõtjate ootused ettevõtlusdoktorantuuri läbinu oskustele” (juuni – august 2021). Uuringu raames intervjueriti 15 ettevõtjat ja intervjuude käigus esitati ettevõtjate poolt järgmised ettepanekud:

- Doktorantuuri õppekavasid peab disainima ettevõtjate ootustele vastavamaks. Selleks tuleb kaasata ettevõtjaid juba esimeses faasis, ehk doktorantuuri vastuvõtukriteeriumide väljatöötamise, õppekavanõukogudesse jne.

- Ettevõtte jaoks on väga oluline, et doktoriõppe programmis oleks praktika ja teadus võrdselt tähtsustatud.
- Koostöö ülikooli poolse juhendaja ja ettevõtte vahel peab olema selgelt fikseeritud koostöökokkuleppes, et tagada maksimaalne lõpptulemus. Doktoriõpingute periood on üldjuhul vähemalt neli aastat ja kontakt juhendaja ja doktorandi vahel võib erinevatel põhjustel muutuda liialt nõrgaks.
- Juhul kui doktorant ei lõpeta doktoriõpinguid, ei tohiks ettevõttel tekkida tagasimaksmise nõuet, kuna katkestamise põhjused võivad olla ettevõttest mittesõltuvad.
- Doktoriõpingud peavad sisaldama oluliselt enam loenguid teemal „Kuidas teadus ettevõttesse viia“.
- Tunnetatav on, et ettevõtlusdoktorantuuri kontseptsioon on suunatud pigem akadeemilise järelkasvu taastootmisele. Ettevõtlusega seotud aineid sisaldub doktoriõppes minimaalselt ja seda tuleb muuta.
- Ettevõtlusdoktorantuuri programmi väljatöötajad peavad mõistma detailideni doktorantuuri olemust. Protsessid on aeganõudvad ja doktorantuur kolme aastaga näiteks biotehnoloogia valdkonnas ei ole teostatav.
- Doktorikraadi omandamise eelduseks võiks lisaks teadusartiklitele olla konkreetse ettevõtte probleemi lahendamine, näiteks tootearendusega seotud teadustöö, mis kulmineerub litsentsi või patendi taotlemisega.
- Ülikoolid peavad tegema oluliselt enam teavitustööd ettevõtlusdoktorantuuri olemasolu kohta, kuna teadlikkus sellest on ettevõtete hulgas väga vähene.
- Doktorantuuri sisseastumise üheks kriteeriumiks võiks olla paariaastane reaalne töökogemus, mille jooksul on lahendatud päriselu probleeme.

Uuringu tulemuste põhjal [otsustas TAN](#) kaasata teadmussiirdedoktorantuuri meetme väljatöötamise protsessi tööandjate esindajad, seada doktorantide vastuvõtul soovitavaks eelnev töökogemus antud valdkonnas ja teha ettevõtluse mooduli läbimine sellise doktorantuuri osaks.

Oktoobris 2022 toimuval TAN-i tööühma kohtumisel tutvustab Ivo Suursoo [Innovatsioonitrepi kontseptsiooni](#), mille koostamises osales 18 eksperti ettevõtetest, ülikoolidest, EAS-i ja KredExi ühendasutusest ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist. Innovatsioonitrepp visualiseerib ettevõttele tema uuenduslikkuse taseme ja pakub edasiseks arenguhüppeks tööriistakasti läbi erinevate arendamist vajavate võimekuste.

Samuti on Töandjate Keskliidu esindaja, Mart Maasik, nimetatud [innovatsioonipoliitika komisjoni](#) liikmeks, mis on ellu kutsutud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt.

Esindatus TAN-is ja Innovatsioonipoliitika komisjonis peegeldab Töandjate Keskliidu usaldusväärset riigi tasemel ja annab Keskliidu liikmetele võimaluse edastada enda ideid ja tegevust takistavaid kitsaskohti otse otsustajatele.

2.4. Töandjate Innovatsiooni uudiskirjad

Neli korda aastas annab Töandjate Keskliit välja [Innovatsiooni uudiskirja](#), kus kajastatakse teemasid teaduse, arenduse ja innovatsiooni valdkonnast. Artiklite/lugude koostamises osalevad erinevate TAI ökosüsteemiga seotud osapooled (ettevõtjad, riigiasutused, rakendusasutused, ülikoolid ja teadusasutused).

**EESTI TÖÖANDJATE KESKLIIDU
INNOVATSIOONI INFOKIRI
JUUNI 2022**

Läbi infokirja koostamise protsessi saadakse olulist sisendit liikmete TAI vajaduste ja hetkel aktuaalsete teemade suhtes, mida järgnevatel tegevustes ellu hakatakse viima.

2.5. Täpsemad andmed ja rohkem innovatsiooni

Eesti Töandjate Keskliidu eestvedamisel osaleti perioodil aprill – mai 2022 Riigikantselei Innotiimi poolt algatatud Innosprindi meetodikal läbi viidud projektis „Täpsemad andmed ja rohkem innovatsiooni“. Projekti eesmärgis oli leida lahendused, kuidas tõhusamalt koguda ettevõtelt teaduse, arenduse ja innovatsiooniga (TAI) seotud andmeid ja motiveerida ettevõtteid veelgi rohkem TAI-sse investeerima, et seeläbi aidata kaasa ettevõtete tootlikkuse kasvule.

Teema on oluline, kuna valitsusel on vaja aja- ja asjakohast alusinfot, kuidas aidata kaasa ettevõtete teaduse, arenduse ja innovatsiooni kasutuselevõtule, mis omakorda on otseselt seotud TAIE-s sätestatud tootlikkuse ja ühiskonna heaolu kasvuga.

Innosprindi projektimeeskond pakkus välja reaalsed lahenduskäigud probleemi vähendamisele.

3 probleemi ja kaks lahendusteed:

Me ei tea kõiki ettevõtteid, kes panustavad R&D'sse

Kõik, kes panustavad ei raporteeri seda

Me ei saa kogutud andmeid kasutada, et nende järgi ettevõtetele sobivaid toetustegevusi pakkuda

Eesti vääriline lahendus

Kui tahame kiiret mõttemaailma muutust ja päris tulemusi, siis ...

1. Muudame **T&A raporteerimise kohustuslikuks** aastaaruande osaks
2. **Teadlaste ja inseneride statistika reguleeriks** TÖR täitmise osaks **KOHENE MÕJU**

Lisame T&A raporteerijatele **finantsstiimuli**, mis kompenseerib kohustusliku aastaaruande lisa täitmisest tuleneva võimaliku admin. koormuse ja võib motiveerida investeerima T&A tegevusse **KOHENE MÕJU**

Ärregistri andmed on **avalikult kasutada**, kõik innovatsiooni osapooled saavad neid **ettevõtete hüvanguks rakendada** **KOHESELT KASUTATAVAD**

- 1) Statistikaametil ei ole tarvidust läbi viia ja seega ettevõtetele täita küsimustikke „Ettevõtete innovatsiooniuring“ ja „Teadus- ja arendustegevus ettevõttes“, kuna T&A investeringute raporteerimine on mõistlik muuta majandusaasta aruande (MAA) kohustuslikuks osaks. Teadlaste ning inseneride hõivamine kajastatakse ettevõtte poolt Töötajate Registris (TÖR). Nimetatud lahendusega vähendatakse ettevõtete halduskoormust ja poliitikakujundajatele ning elluviijatele muutuvad vajalikud andmed otsuste tegemiseks reaalajas kättesaadavaks, mis on maailmas teadaolevalt unikaalne lahendus.
- 2) Ettevõttele, kes sisestab T&A kohase informatsiooni nii MAA-sse kui TÖR-i, genereeritakse automaatne raport, milles kajastub ettevõtte positsioon võrreldes teiste sama sektori ettevõtetega. Samuti on nimetatud info põhjal võimalik automatiseerida ettevõtte paiknemine [innovatsioonitrepil](#) ja genereerida kohanduvad riiklikud toetusmeetmed. Lisaks, ettevõtetele on võimalik nimetatud informatsiooni alusel muuta enda ärimudelit tõhusamaks ja konkurentsivõimelisemaks. Nimetatud personaliseeritud info on ka oluliseks sisendiks rakendusasutustele toetusmeetmete väljatöötamiseks ja ettevõtetele sihistatud pakumisteks, samuti ülikoolidele teadustööde läbiviimiseks.
- 3) T&A tegevustesse investeerivatele ja sellest raporteerivatele ettevõtetele finantsstiimuli väljatöötamine ja rakendamine. Pea kõik maailma riigid rakendavad finantsstiimuleid ettevõtetele, kes investeerivad ja raporteerivad T&A-sse investeerimist. Eestis kehtib investeringutele tulumaksuvabastus, kuid teadus- ja arendustegevus on näiteks seadmete ostmisega võrreldes pika vinnaga investering, mis hakkab kasu tooma alles aastate pärast. Olgu mainitud, et välisinvesteeringutel põhinevate arenduskeskuste loomisel on T&A finantsstiimuli olemasolu üheks oluliseks eelduseks sihtriigi valikul.

Projekti raames tuvastati mitmeid ettevõtete murekohti seoses T&A andmete esitamise keerukusega (mõisted, täpsusaste, küsimustiku täitmise lisandväärtus ettevõttele jpm) ja projekti tulemusel leiti neile lahendused, mis esitatakse valitsusliikmetele.

2.6. Koolitusseminar „Innovatsiooni juhtimine ettevõttes“

Lähtuvalt tagasisidest, et ettevõtjatel napib teadlikkust ja teadmisi TAI rakendamise vajalikkusest ja protsessist, korraldati oktoobris 2021 koolitusseminar „innovatsiooni juhtimine ettevõttes“. Lektoriks kutsuti rahvusvahelist teadmust jagama Oxfordi Ülikooli Said Business School'i strateegilise juhtimise tunnustatud lektor Marc Ventresca.

Innovatsioonivõimekus tuleneb ettevõtte terviklikust innovatsioonisüsteemist: üksteisest sõltuvate protsesside ja struktuuride sidus kogum, mis määrab, kuidas ettevõtte otsib uudseid probleeme ja lahendusi, sünteesib ideed ärikontseptsiooniks ja tootekujunduseks ning valib, milliseid projekte rahastatakse. Innovatsioon ei ole vaid hea idee, vaid see on vaja ka oskuslikult ja süsteemselt ellu viia.

3. Tööandjate Keskliidu liikmete T&A vajaduste uuring

Eelneva peatüki alapeatükkides toodud tegevuste raames monitooritakse regulaarselt liikmete T&A vajadusi ja lähtuvalt saadavast infot viiakse operatiivselt ellu tegevusi, mis aitavad kaasa Keskliidu liikmete T&A olukorra parandamisele.

Lisaks eelmainitule viidi läbi detailsem T&A vajaduste kaardistusuuring perioodil juuni – september 2022, et teada saada veelgi täpsemalt liikmete T&A tegevuste hetkeseisu ja takistusi.

Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse (T&A) tugevdamise programmi (RITA) tegevus 7 raames viisid harulitute arendusnõunikud läbi põhjalikud [sektoripõhised vajaduste uuringud](#) ja nendega saab tutvuda Eesti Teadusagentuuri kodulehel.

3.1. Metoodika

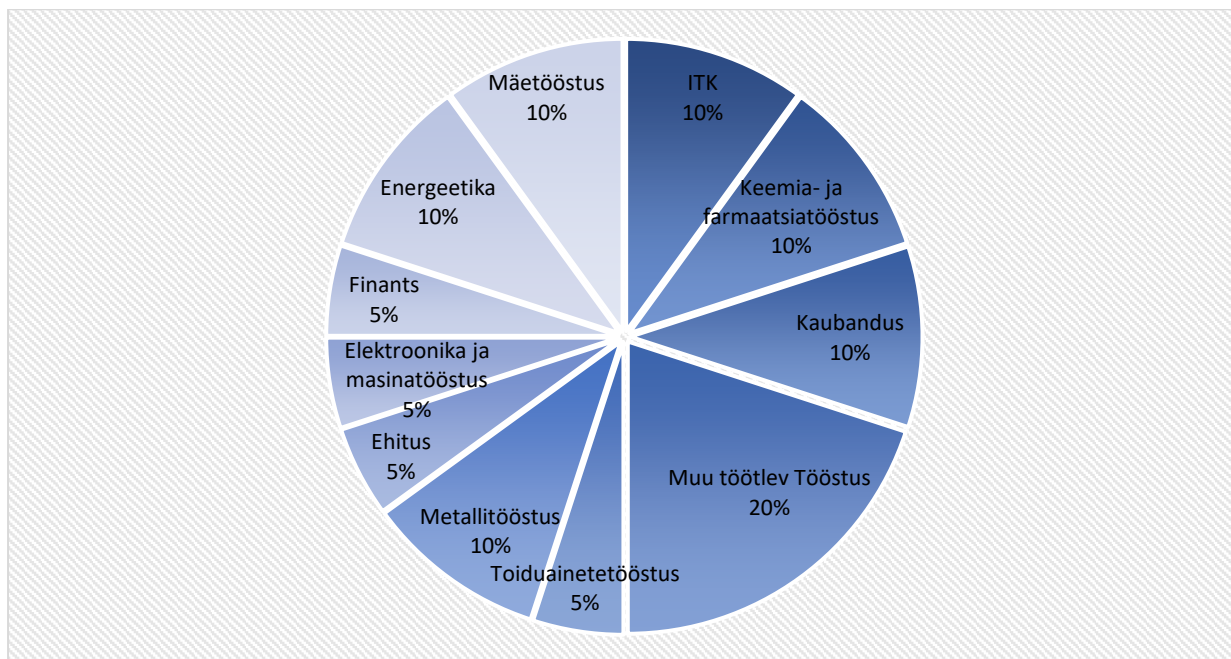
Uuringu metoodikaks oli [veebiküsitlus](#). Valimi suuruseks oli 144 ettevõtet ja edastatud uuringule vastas 13,8% küsitletutest (20 ettevõtet). Küsitluse andmed olid konfidentsiaalsed ja esitletakse anonümiseeritud ning üldistatud kujul.

3.2. Uuringus osalenud ettevõtted

Kõige enam osales uuringus muu töötleva tööstuse ettevõtteid (20%), keda on ka liikmetest kõige enam ehk 13 % (vt peatükk 1.3). Eesti Tööandjate Keskliidu liikmed on üldjuhul keskmise suurusega või suurettevõtted ja eeldatavalt iseloomustab see asjaolu ka vastanud ettevõtteid¹.

---

¹ Väike – kuni 50 töötajat, käive < 10 M EUR; keskmine – 51 – 250 töötajat, käive < 50 M EUR; suur - >250 töötajat; käive >50 M EUR.

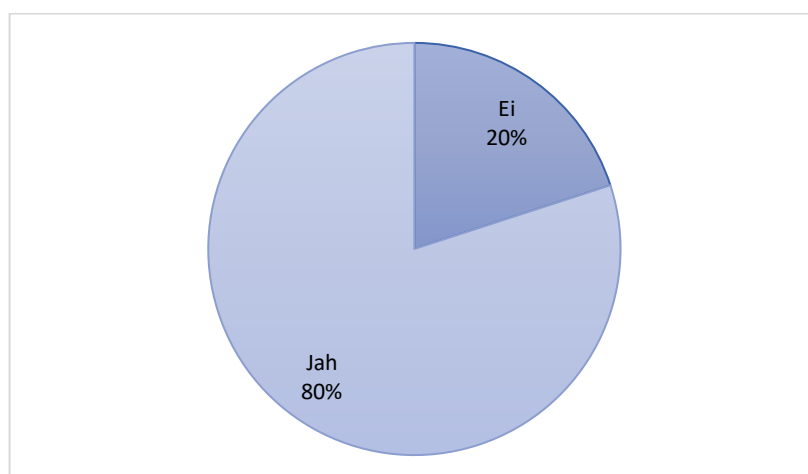

Joonis 1: Uuringus osalenud ettevõtted

3.3. Uuringu küsimused ja tulemused

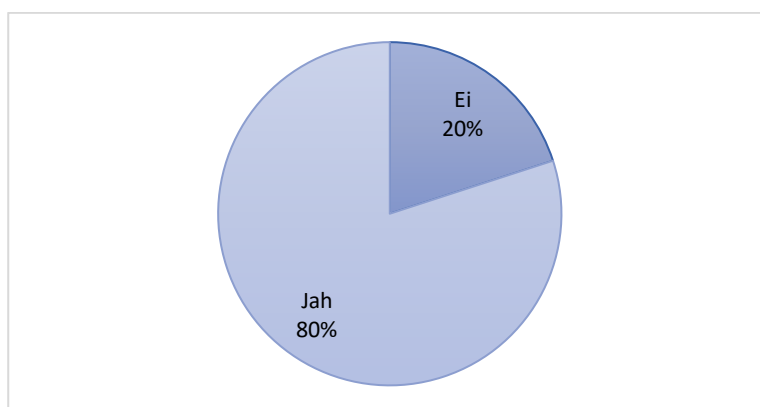
Kas Teie ettevõtte on tegelenud ja/või tegeleb T&A-ga?

Vastustest nähtub, et 80% vastanud ettevõtetest tegeleb T&A-ga. Võimalik, et see osakaal on vastanute hulgas isegi suurem, kuna on teada, et suurettevõtete erinevad osakonnad ei jaga omavahel nimetatud infot ja antud küsimustikule vastaja ei pruukinud olla kursis kõikide osakondade T&A tegevustega. Kõrge „jah“ määra tingib ka tõenäoliselt asjaolu, et Tööandjate Keskliidu liikmed on keskmisest Eesti ettevõttest edumeelsemad, kes teadvustavad T&A olulisust, et tagada rahvusvaheline konkurentsivõime.

Joonis 2: Kaardistusuuringus osalenud ettevõtete senine TA-tegevuse kogemus

Kas Teie ettevõtte teeb koostööd TA valdkonnas teiste ettevõtetega?

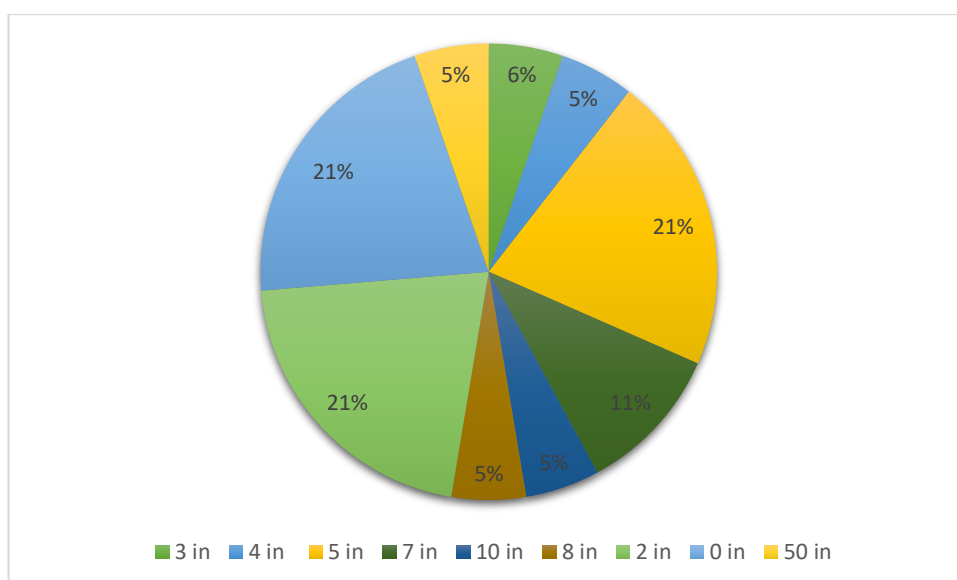

Joonis 3: Kas Teie ettevõtte teeb koostööd TA valdkonnas teiste ettevõtetega?

Nimetatud küsimusele laekusid sarnased vastused eelmise küsimusega, ehk 80% vastanutest teeb T&A koostööd teiste ettevõtetega ja 20% ei tee T&A koostööd teiste ettevõtetega.

Kui paljud Teie ettevõtte töötajatest tegelevad TA-ga (kelle tööajast vähemalt 10% kulub TA-le)

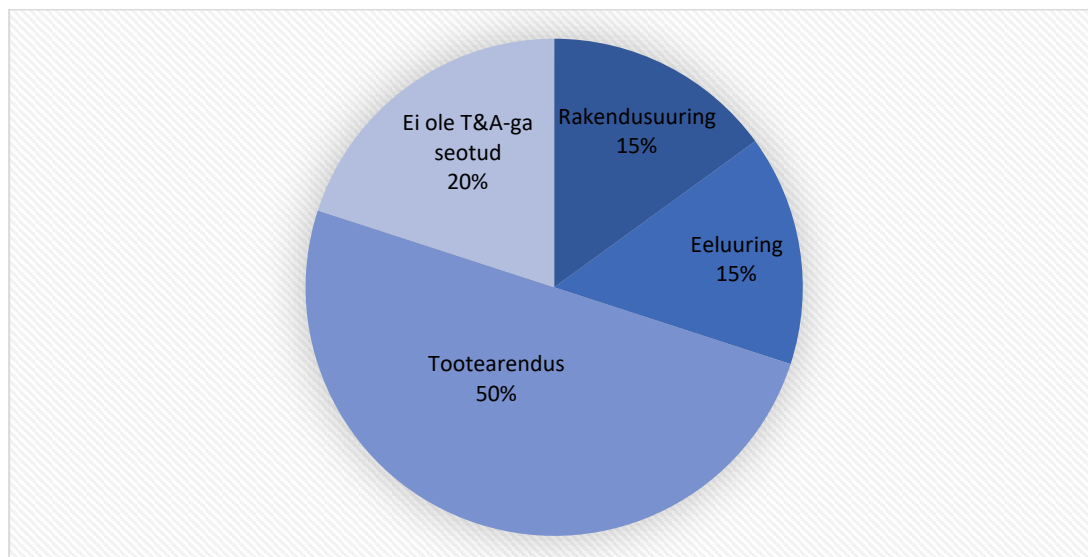
Nimetatud küsimuse suhtes esitati mitmeid täpsustavaid küsimusi, kuna ettevõtte ei oska hinnata, kas nt IT osakonna töötajaid peaks arvestama või mitte. Enamasti ettevõtte ei kogu sellise jaotuse alusel infot töötajate suhtes ja esitatud andmed võivad seetõttu olla ebatäpsed (on pigem väiksemas mahus märgitud). Saadud tulemuste alusel on kõige enam ettevõttes T&A tegevustega hõivatud 4 – 7 inimest. Ühes ettevõttes lausa 50 inimest ja 5% vastanutest ei ole T&A-ga hõivatud ühtegi inimest.

Joonis 4: Kui paljud Teie ettevõtte töötajatest tegelevad TA-ga (kelle tööajast vähemalt 10% kulub TA-le)

Millise TA-ga on Teie ettevõtte seotud ettevõtte siseselt (oma töötajad)?

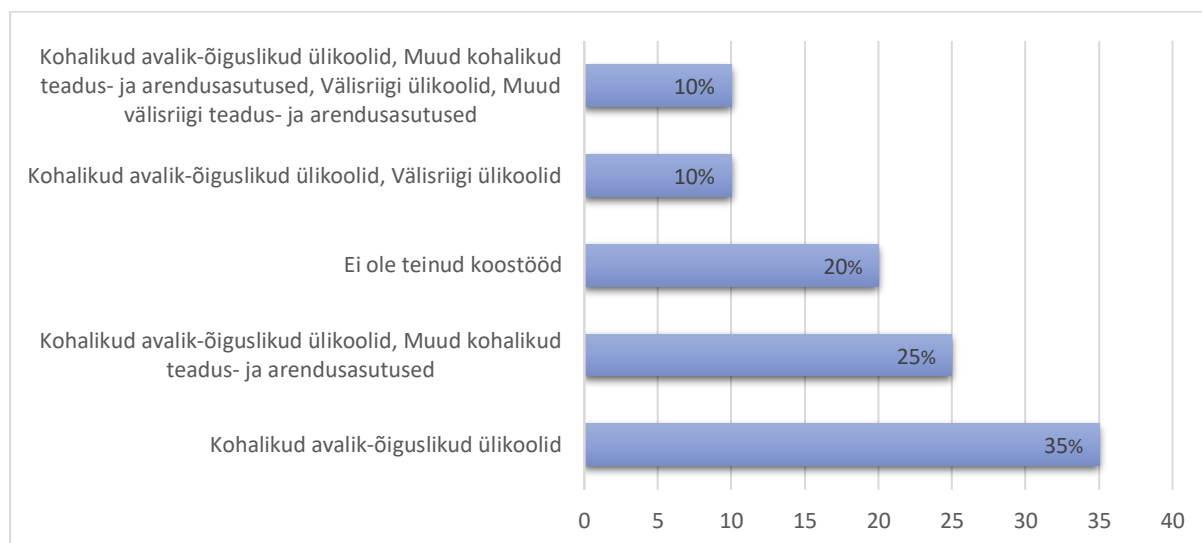
Valdavalt on ettevõtte töötajad seotud tootearendusega seotud T&A-ga (50% vastanutest). Spetsiifilisemalt toodi välja, et tegeletakse uute toodete ja teenuste väljatöötamise ja arendamisega, samuti AI põhiste lahenduste ja tööstusharu põhiste erilahenduste väljatöötamisega. Võrdselt rakendusuuringute ja eeluuringutega on seotud 15% vastanutest ja täpsustatult toodi välja, et näiteks kliiniliste uuringutega.

Joonis 5: Millise TA-ga on Teie ettevõtte seotud ettevõtte siseselt (oma töötajad)?

Milliste teadus- ja arendusasutustega on Teie ettevõtte teinud koostööd?

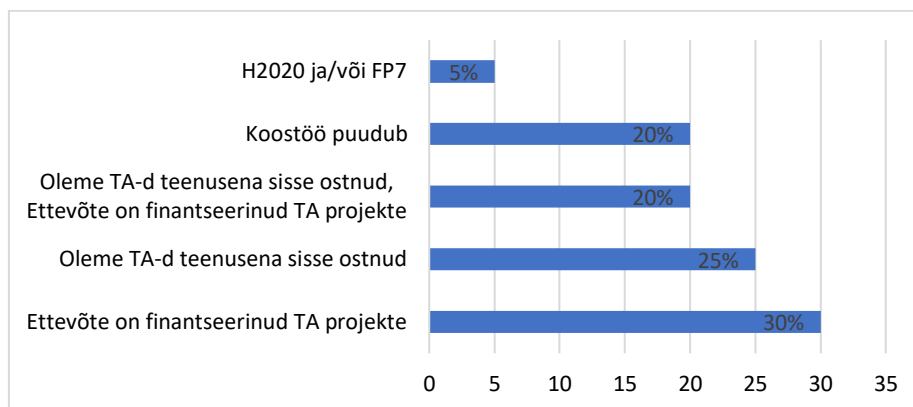
Kõige enam tehakse koostööd kohalike avalik-õiguslike ülikoolidega, aga samuti muude kohalike teadus- ja arendusasutustega. Välisriigi ülikoolidega koostöö on pigem vähene. Samuti on vähene kombinatsioon, kus tehakse koostööd nii kohalike avalik-õiguslike ülikoolide, muude kohalike teadus- ja arendusasutuste, välisriigi ülikoolide ja muude välisriigi teadus- ja arendusasutusega.

Joonis 6: Milliste teadus- ja arendusasutustega on Teie ettevõtte teinud koostööd?

Milline on olnud Teie ettevõtte ja teadus- ja arendusasutuse koostöövorm?

Kõige levinumaks koostöövormiks on T&A projektide finantseerimine. Samuti on levinud T&A teenuste sisseostmine. Sageli finantseeritakse nii T&A projekte kui ostetakse T&A-d teenusena sisse. Spetsiifilisemalt on välja toodud, et on sponsoreeritud uuringuid ja osaletud ülikoolide ja haiglate uuringute ülesehituses. Samuti toodi välja, et on juhendatud magistritöid, koostöös ülikoolidega on välja töötatud konkreetseid programme erinevate väljakutsete lahendamiseks, kaasatud magistri- ja doktoriõppe tudengeid/teadlasi osalise koormusega konsultantidena ja tehtud andmeteaduse alast koostööd.

Joonis 7: Milline on olnud Teie ettevõtte ja teadus- ja arendusasutuse koostöövorm?

Palun kirjeldage, mis ajendas ettevõtet koostööle teadus- ja arendusasutusega?

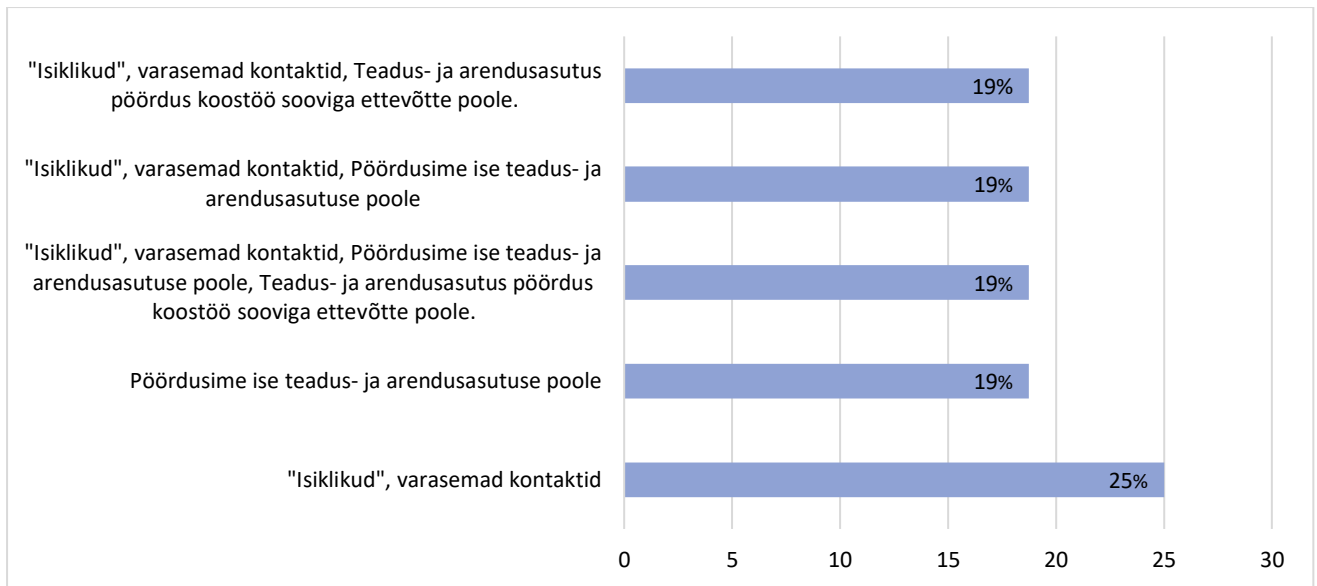
Enim toodi järgmisi põhjuseid:

- Kompetentsi kaasamise vajadus
- Oluline on kasutada parimat kodumaist teadmist
- Leida koos parimad probleemide lahendused
- Tehnoloogiline tugi (ettevõttel endal puudub täppismõõtmisteks seadmeпарк)
- Võimalus toote omadusi katsetada ja väline kompetentsi olemasolu
- Ekspertide kaasamine tagab ettevõtte konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse
- Täiendav ressurss ettevõtte meeskondadele ja kvaliteetne uurimistö.

Kuidas leidsite sobiva koostööpartneri?

Kõige sagedamini leiti koostööpartner „isiklike“ varasemate kontaktide kaudu. Toodi välja, et Eesti on väike, ollakse samas foruumis ja seetõttu on lihtne koostööpartnereid leida. Seega on äärmiselt oluline teadlik ja pidev kontakivõrgustiku arendamine. Levinud olid ka kombinatsioonid, kus sisaldasid märksõnadena nii isiklikud kontaktid, otsepöördumised ülikoolide poole ja ülikoolide pöördumised ettevõtete poole.

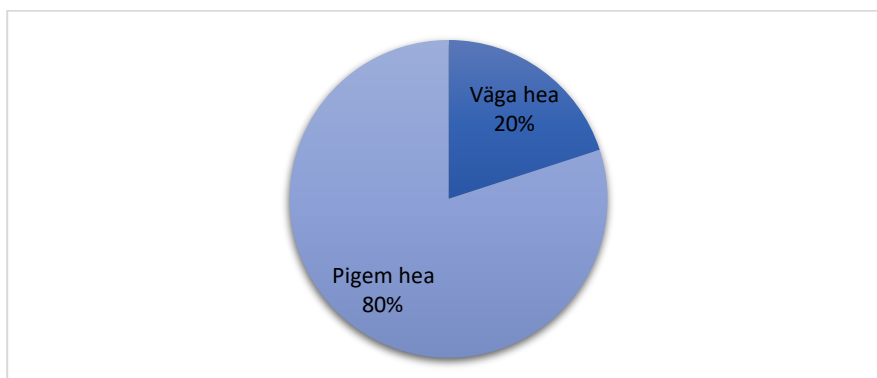

Joonis 8: Kuidas leidsite sobiva koostööpartneri?

Kuidas hindate senist koostööd TA asutustega?

Ettevõtete kogemus senisest koostööst T&A asutustega on positiivne – vastanutest 80% luges seda pigem heaks ja 20% andis hindeks „väga hea“.

Joonis 9: Kuidas hindate senist koostööd TA asutustega?

Mis oli hea koostöö eelduseks/võtmeteguriks, vastati järgmiselt:

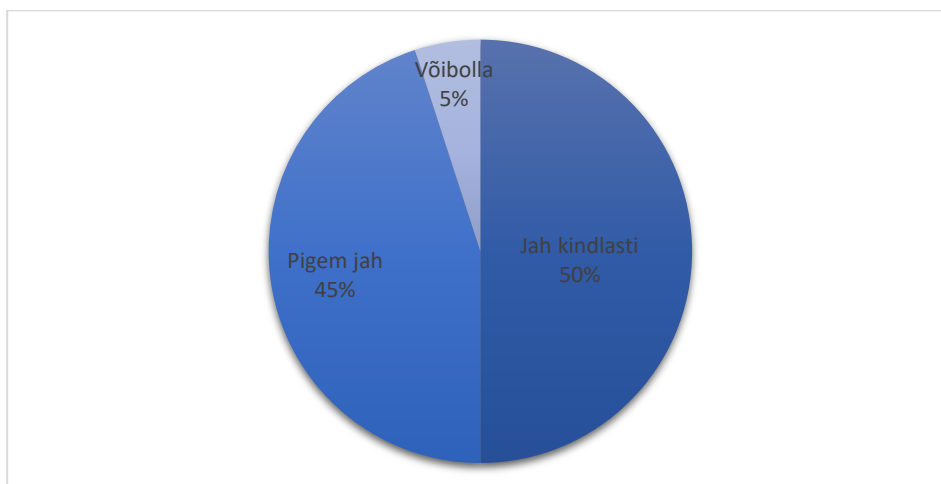
- Selge väljundi definitsioon projekti kaasatud kliendikaasuse näol
- Reaalselt hea *know-how* ning soov midagi ära teha/saavutada
- Teaduslik huvi, tehnilise ja korraldusliku toe pakkumine uuringute läbiviijatele, et nende väärtuslik aeg kuluks vaid sisuloomele
- Kiirus ja arusaamine partneri vajadustest
- Võimekus teemaga tegelemiseks
- Poolte ühised eesmärgid ja arusaamised, mis on koostöö väljund
- Ühine probleemipüstitus ja tellija (ettevõtte) poolne panustamine, tihe kontakt (töötaja 20% tööajast Tartu Ülikoolis, Deltas)
- Vastastikune ootuste juhtimine - ettevõtte peab suutma T&A asutusele esitada selge lähteülesande, sh uurimise skoobi.

Ettevõtetal paluti hinnata ka seda, mis oleks võinud koostöös veelgi paremini sujuda?

- Aeglane edenemine oli mõningane väljakutse
- Teoreetiline sisend uuringutesse, mõtlemata seostele, kuidas seda praktikas rakendada
- Meditsiinitöötajate üldine ületootamine, mis on seotud uuringu-õdede vähesusega ja arstide-uurijate väga pikkade tööpäevadega
- Partneripoolne ajajuhtimine, samuti toimub protsess kohati väga aeglaselt
- Kohati tundub, et koostööprojekti osapooltel on tegutsemise põhiprintsiibid erinevad - ülikooli jaoks on grant kui uurimustöö ja selle protsess oluline, ettevõtte jaoks on aga kõige olulisem tulemus. Tundub, et T&A asutuse jaoks piisab protsessis osalemisest ja lõpptulemus, reaalne praktiline tulemus kasutatavus, on teisejärguline
- Arusaamine, et väljundiks on süvaanalüüs (raporti vormis) püstitatud teemal.

Kas plaanite ka tulevikus teha koostööd TA asutustega?

Valdav osa vastanutest soovib tulevikus teha koostööd T&A asutustega ja vaid 5% vastanutest oli kõhkleva seisukohal. See hinnang näitab tugevat usaldust koostööks T&A asutustega.

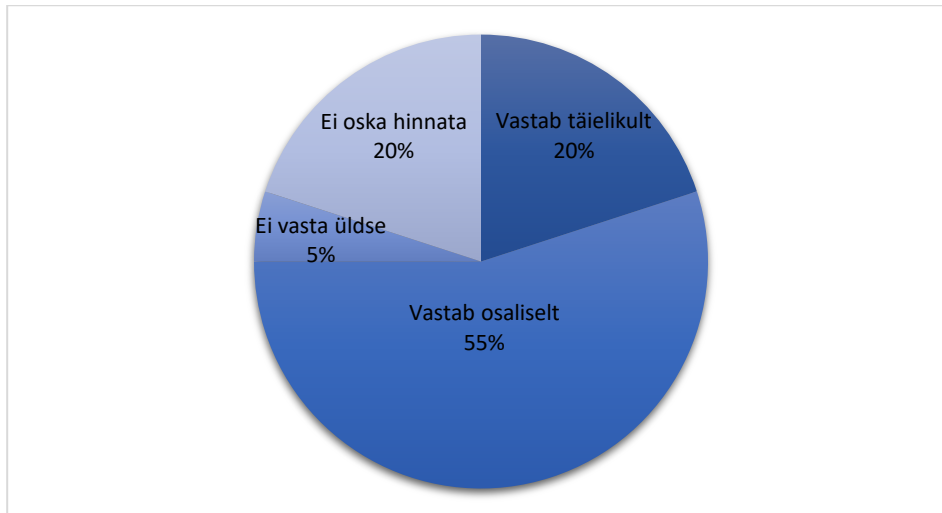
Joonis 10: Kas plaanite ka tulevikus teha koostööd TA asutustega?

Kuidas hindate tänast Eestis tehtava TA vastavust teie tegevusvaldkonna vajadustele?

Vastanud hindasid tänast Eestis tehtava T&A vastavust enda tegevusvaldkonna vajadustele kõrgelt: 20% vastanutest arvas, et see vastab täielikult ja 55% hindas, et vastab osaliselt. Vaid 5% hindas, et ei vasta üldse vajadustele ja toodi välja, et näiteks joogisektori valdkonnas pigem T&A tegevust ei toimu. Samuti toodi välja, et ei ole tegelikult piisavalt ülevaadet T&A asutuse kompetentsidest.

Hinnati, et globaalsete tehnoloogiafirmade (praktilised) teadmised on tugevamad kui Eesti ülikoolidel. Roheleppega seotud valdkondades alustavad Eesti ülikoolid väidetavalt liiga algusest, samas kui maailm on juba kaugele edasi liikunud. Kohalike teadlaste pärusmaaks jäävat pigem kohaliku spetsiifikaga valdkonnad, mitte rahvusvahelise konkurentsivõimega valdkonnad.

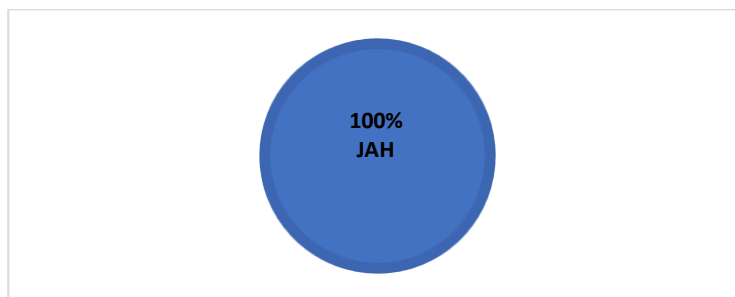
Lisaks arvati, et mitmed kompetentsid (näiteks keemiatööstuse alane ja meretuulepargid), mis ettevõtte strateegia elluviimiseks vajalikud on, ei ole Eestis piisavalt heal tasemel või ei ole neid üldse.

Joonis 11: Kuidas hindate tänast Eestis tehtava TA vastavust teie tegevusvaldkonna vajadustele?

Kas Teie ettevõttel on vajadus TA järele?

Kõik küsitlusele vastanud ettevõtted hindasid vajadust TA järele, ka need, kes täna ei ole T&A-ga tegelenud.

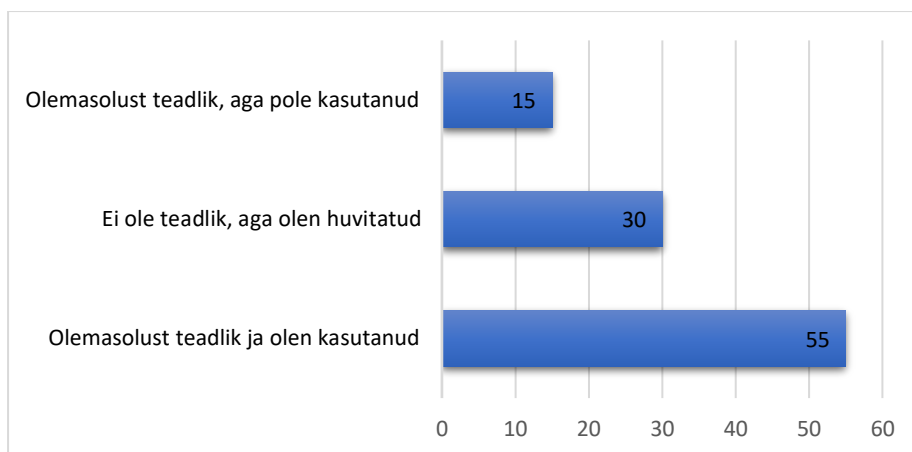

Joonis 12: Kas Teie ettevõttel on vajadus TA järele?

Täpsustavalt uuriti, et miks ettevõtte ei ole T&A-ga senini tegelenud ja ilmnes, et suurim probleem on vastava kvalifikatsiooniga töötaja/töötajate puudumine. Samuti mainiti, et ei ole leitud informatsiooni koostöövõimaluste kohta ning, et tulevikus püütakse ise rohkem koostöövõimaluste kohta uurida. Lisaks hinnati, et ühine T&A tegevus on aja- ja ressursimahukas, mistõttu suuri teadusprojekte üks ettevõtte üksinda ei suuda rahastada ning koostöö sektori ja T&A asutuse vahel võiks olla lahendus.

Kas olete teadlikud ja/või kasutanud teadus-arenduskeskuste taristuid oma TA-ks (laborid, seadmed, aparatuur, informatsiooniallikad jmt)?

Enamus küsitlusele vastanutest olid teadlikud ja olid kasutanud T&A taristuid oma T&A-ks. 15% vastanutest on olemasolust teadlikud, kuid ei ole kasutanud.

Joonis 13: Kas olete teadlikud ja/või kasutanud teadus-arenduskeskuste taristuid oma TA-ks (laborid, seadmed, aparatuur, informatsiooniallikad jmt)?

Mis aitaks Teie hinnangul suurendada Teie valdkonna ettevõtete ja TA asutuste vahelist koostööd?

Vastajad tegid mitmeid häid ettepanekuid, millest kontsentreeritud valik siin:

- Kompetentside ülevaade
- Suurem ülikoolide huvi
- Ülikoolid peavad kriitiliselt hindama oma teadustöö rakendatavusele praktikas. Liialt palju on olukordi, kus majanduslikku rakendust kas pole hinnatud või on nõrgalt hinnatud.
- Tugipersonali olemasolu ja rahastamine peaks toimuma mitte kliinilistest vahenditest, vaid haridus ja teadusrahadest
- Tõhusam TA võimaluste tutvustamine
- Teadusnimeste suurem aktiivsus oma tegevuste tutvustamisel
- Infopäevad, vastastikku kursuse- ja lõputöö teemade/projektide väljapakumise nii ülikoolide kui ettevõtete poolt
- *Mindset*-i ühtlustamine, ühised eesmärkidest arusaamised
- Tihedam läbisaamine, ühiste suurte teemade sõnastamine, ambitsiooni/probleemi sõnastamine
- Kui riik eraldab raha T&A tarvis, siis suurem osa sellest raha eraldamisest võiks otsustada koostöös ettevõtetelega. Ettevõtte peaksid olema T&A tegevuste skoobi kinnitamise juures ja peavad saama selles kaasa rääkida. See aitab kaasa sellele, et ei rahastataks ettevõtlike vaatest kasutatud teadust, vaid saaks rakendatavat T&A-d teha.

Millised riigipoolsed tegevused/toetused soodustaksid kõige efektiivsemalt ettevõtteid TAI-sse investeerima.

- Riik peab keskenduma eelkõige üldise investeerimiskeskonna parandamisele. Ei ole mõtet investeerida arendustegevusse kui selle tulemusel tegelikkuses ei ole võimalik Eestisse investeerida kas planeeringuprotsesside nõrkuste, seadusandliku ebaselguse vms tõttu.
- Kui investeerimiskeskond on hea, siis pole riigi toetust tõenäoliselt vaja
- TAI saab olla täiendus, mitte eeldus
- Riik võiks leida viisi, kuidas tunnustada ka rakendusuuringute läbiviijaid ja veelgi olulisem, määratleda prioriteetid, millistesse valdkondadesse rahaliselt panustada. Eesti väiksuse

juures me ei saa iialgi võistelda suurte riikidega ja seetõttu on oluline leida valdkonnad, kuhu panustada, mitte igale poole ja õige pisut.

- EAS fondide toetusprogrammid arendustegevuseks
- Teadusasutustel peaks olema suurem huvi koostööks, eraettevõtted ei suuda konkureerida suurte grantidega.

Lõpetuseks uurisime, et millised on ettevõtte olulisemad kitsaskohad seoses TAI tegevustega ja kas/kuidas Tööandjate Keskliit saab olukorra leevendamisele kaasa aidata?

- Süsteemsete arendustegevuste metoodikate koolitused
- Probleem on, et avalikkusel, sh ka poliitikutel on vähene arusaam rakendusuringute suurest riskist, nii tulemuste kui kulude poole pealt. Tööandjate Keskliit saab olla aktiivne illustreerimist, milliseid uuringuid ja kuidas liikmed teevad, nendega kaasnevast riskist, aja ja raha kulust jne.
- TAI ökosüsteemi osapoolte kokkuviiimine ja parimaid praktikaid tutvustavate ürituste initsieerimine
- TAI võrgustike kohta info kogumine ja ettevõtetele jagamine
- TAI teemalise info levitamine
- Ühishuvi koondamise platvorm

Kokkuvõte

Teadus- ja arendustegevus ning sellest tõukuv innovatsioon on üks olulisemaid konkurentsieelise ja jätkusuutliku kasvu saavutamise allikaid. Teadus- ja arendustegevus võimaldab kasvatada konkurentsieelist ja lisandväärtust läbi uute teadmiste ning oskuste omandamise ja nende rakendamise uute toodete või tööprotsesside väljatöötamisel².

Detsembris 2020 Statistikaameti poolt avaldatud ülevaates 2020. aasta teadus- ja arendustegevuse (T&A) koondtulemustest näitasid, et kulutused T&A-le jätkasid kasvutrendi, küündides rekordilise 481 miljoni euroni ja jõudes 1.79%-ni SKP-st.

T&A kulutuste kasvu vedas kasumitaotlusega ettevõtlussektor, kus T&A kulutused küündisid 264 miljoni euroni, mis moodustas veidi üle poole T&A kogukulutustest. Kui kuni 2009. aastani kulutati ettevõtlussektoris T&A-le ligikaudu sama palju kui kõrgharidussektoris, siis alates 2010. aastast domineerivad T&A kogukulutustes arendustegevused, mis tehakse just kasumitaotlusega ettevõtlussektoris.

Tööandjate Keskliidu liikmeteks on üldjuhul keskmise suurusega või suurettevõtted, kes on rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised ja pigem teadlikud teaduse, arenduse ja innovatsiooni positiivsetest mõjudest ettevõtte jätkusuutlikule kasvule.

Keskliit monitoorib regulaarselt liikmete TAI vajadusi, kitsaskohti ja ettepanekuid – Innovatsiooni käivituskoha kohtumised, 2% klubi üritused jpt tegevused ja algatused baseeruvad just ettevõtete vajadusel ja nende probleemkohtadele lahendustele leidmisele.

Lisaks igapäevasele liikmete T&A vajadustega kursisolekule viidi läbi käesolevas töös esitletud [veebiküsitlus](#), et veelgi täpsemalt teada saada ettevõtete kitsaskohti ja vastavalt sellele planeerida edasisi tegevusi. Valimi suuruseks oli 144 ettevõtet ja edastatud uuringule vastas 13,8% valimist (20 ettevõtet). Küsitluse andmed olid konfidentsiaalsed ja esitletakse anonümiseeritud ning üldistatud kujul.

Kõige enam osales uuringus muu töötleva tööstuse ettevõtteid (20%), keda on ka liikmetest kõige enam ehk 13 % (vt peatükk 1.3). 80% vastanud ettevõtetest tegeleb T&A-ga ja sama osakaal vastanutest teeb T&A koostööd teiste ettevõtetega. Vastanud ettevõtetes on T&A-ga hõivatud kõige enam 4 – 7 inimest.

Valdavalt on ettevõtte töötajad seotud tootearendusega seotud T&A-ga (50% vastanutest). Spetsiifilisemalt toodi välja, et valdavalt tegeletakse uute toodete ja teenuste väljatöötamise ja arendamisega.

Kõige enam tehakse koostööd kohalike avalik-õiguslike ülikoolidega, aga samuti muude kohalike teadus- ja arendusasutustega. Välisriigi ülikoolidega koostöö on vastanute hulgas pigem vähene.

---

² <https://eas.ee/teadus-ja-arendustegevuse-kulutused-ettevotlussektoris-kasvavad/>

Levinuimaks koostöövormiks on T&A projektide finantseerimine. Samuti on levinud T&A teenuste sisseostmine. Sageli finantseeritakse nii T&A projekte kui ostetakse T&A-d teenusena sisse.

Ettevõtteid ajendab koostööle rahvusvaheliste kompetentside kaasamise vajadus ja T&A asutuste tehnoloogiline tugi. Kõige sagedamini leiti koostööpartner „isiklike“ varasemate kontaktide kaudu ja seega on äärmiselt oluline teadlik ja pidev kontaktvõrgustiku arendamine.

Ettevõtete kogemus senisest koostööst T&A asutustega on valdavalt väga positiivne – vastanutest 80% luges seda pigem heaks ja 20% andis hindeks „väga hea“. Toodi välja, et hea koostöö eelduseks on muuhulgas selge väljundi definitsioon projekti kaasatud kliendikaasuse näol ja poolte ühised eesmärgid ja arusaamised, mis on koostöö väljund. Samuti loeti väga oluliseks vastastikust ootuste juhtimist. Vastustes ilmnes, et kindlasti tuleb vältida olukorda, kas osapooled ei ole koostöö alguses sünkroniseerinud ootuseid ning võib juhtuda, et koostööprojekti tulemus on jäänud osapoolte vahel defineerimata.

Valdav osa uuringule vastanutest soovib tulevikus teha koostööd T&A asututega ja vaid 5% vastanutest oli kõhkleva seisukohal. See hinnang näitab tugevat usaldust koostööks T&A asutustega.

Kõik küsitlusele vastanud ettevõtted hindasid vajadust TA järele, ka need, kes täna ei ole T&A-ga tegelenud. Ilmnes, et ettevõtete suurimaks takistuseks T&A-ga mitte tegelemisel on vastava kvalifikatsiooniga töötaja/töötajate puudumine. Samuti mainiti, et ei ole leitud informatsiooni koostöövõimaluste kohta.

Vastanutel oli mitmeid tähelepanekuid, kuidas suurendada ettevõtete ja TA asutuste vahelist koostööd ning dominantsemalt toodi välja maailmavaate ja arusaamiste sünkroniseerimist (i. k. *mindset*) osapoolte vahel. Lisaremargina toodi välja, et riik võiks rahastada vaid neid T&A asutuste uurimisprojekte, mida on realselt võimalik rakendada ettevõtluses.

Riigi poolsete toetuste suhtes T&A-sse hinnati, et pigem tuleb keskenduda üldise investeerimiskeskonna parandamisele ning, et ei ole mõtet investeerida arendustegevusse kui selle tulemusel tegelikkuses ei ole võimalik Eestisse investeerida kas planeeringuprotsesside nõrkuste, seadusandliku ebaselguse vms tõttu.

Vastajate hinnangul saab Tööandjate Keskliit mitmeti kaasa aidata ettevõtete TAI tegevustega seotud kitsaskohtade leevendamisele, näiteks süsteemsete arendustegevuste meetodikate koolituste korraldamine, TAI ökosüsteemi osapoolte kokkuviiimine ja parimaid praktikaid tutvustavate ürituste initsieerimine.

Täpsustavate küsimuste korral pöörduda Eesti Tööandjate Keskliidu arendusnõuniku Kristel Oitmaa poole: kristel.oitmaa@employers.ee või +372 5228877.

Summary

Research, development (R&D), and innovation are the most important sources of achieving competitive advantage and sustainable growth. Research and development enable to increase competitive advantage and added value through the acquisition of new knowledge and skills and their application in the development of new products or work processes.

In December 2020, the overview of the results of research and development (R&D) activities in 2020 published by Statistics Estonia showed that spending on R&D continued the growth trend, reaching a record 481 million euros and reaching 1.79% of GDP.

The growth of R&D expenses was driven by the business sector, where R&D expenses reached 264 million euros, which accounted for slightly more than half of the total R&D expenses. Until 2009, the business sector spent approximately the same amount on R&D as in the higher education sector, but since 2010, the total R&D expenditures have been dominated by development activities, which are carried out in the business sector.

The members of the Estonian Employers' Confederation are generally internationally competitive medium or large companies and are rather aware of the positive effects of research, development and innovation on the sustainable growth of the company.

The Estonian Employers' Confederation regularly monitors the R&D needs, bottlenecks and proposals of the members - Innovation Workshop meetings, 2% club events and other initiatives are based on the needs of companies and finding solutions to their problems.

In addition to the daily awareness of members' R&D needs, the online survey presented in this paper was conducted to find out even more precisely the bottlenecks of the companies and plan further activities accordingly. The sample size was 144 companies, and 13.8% of the sample (20 companies) responded to the provided survey. The survey data were confidential and are presented in an anonymized and generalized form.

The largest number of companies from other manufacturing industries participated in the survey (20%), which are also the largest number of members, i.e. 13% (see chapter 1.3). 80% of the responding companies are engaged in R&D, and the same percentage of respondents are engaged in R&D cooperation with other companies. At most 4 - 7 people are engaged in R&D in the responding companies.

Mostly, the company's employees are involved in R&D related to product development (50% of respondents).

Most cooperation is done with local public universities, but also with other local research and development institutions. Cooperation with foreign universities is rather low among the respondents.

The most common form of cooperation is the financing of R&D projects. Outsourcing of R&D services is also common.

Companies are driven to cooperation by the need to involve international competences and the technological support of R&D institutions. Most often, a cooperation partner was found through "personal" previous contacts, and therefore conscious and continuous development of a contact network is extremely important.

The companies' experience of cooperation with R&D institutions so far is mostly very positive - 80% of the respondents considered it rather good and 20% rated it as "very good". It was pointed out that a prerequisite for good cooperation is, among other things, a clear definition of the output in the form of customer support involved in the project and the common goals and understandings of the parties, which are the output of the cooperation. Mutual management of expectations was also considered very important. The answers showed that the situation must be avoided if the parties have not synchronized expectations at the beginning of the cooperation, and it may happen that the result of the cooperation project has remained undefined between the parties.

Most respondents to the survey want to cooperate with R&D institutions in the future, and only 5% of respondents were hesitant. This rating shows strong confidence in cooperation with R&D institutions.

All the companies that responded to the survey assessed the need for R&D, even those that have not been engaged in R&D today. It turned out that the biggest obstacle for companies not to engage in R&D is the lack of a suitably qualified employee/employees. It was also mentioned that no information about cooperation opportunities has been found.

The respondents had several observations on how to increase the cooperation between companies and R&D institutions, and the synchronization of mindset between the parties was most dominantly pointed out. As an additional remark, it was pointed out that the state could finance only those research projects of R&D institutions that can be implemented in business.

All the companies that responded to the survey assessed the need for R&D, even those that have not been engaged in R&D today. It turned out that the biggest obstacle for companies not to engage in R&D is the lack of a suitably qualified employee/employees. It was also mentioned that no information about cooperation opportunities has been found.

The respondents had several observations on how to increase the cooperation between companies and R&D institutions, and the synchronization of mindset between the parties was most dominantly pointed out. As an additional remark, it was pointed out that the government could finance only those research projects of R&D institutions that can actually be implemented in business.

Regarding state subsidies to R&D, it was assessed that the focus should rather be on improving the general investment environment, and that there is no point in investing in development activities if,

as a result, it is not possible to invest in Estonia either due to weaknesses in planning processes, legislative ambiguity, etc.

According to the respondents, the Employers' Confederation can contribute in many ways to alleviating the bottlenecks related to the R&D activities of companies, for example, organizing trainings on the methodologies of systematic development activities, bringing together the parties of the R&D ecosystem and initiating events introducing best practices.

In case of additional questions, contact Kristel Oitmaa, Development Advisor of the Estonian Employers' Confederation: kristel.oitmaa@employers.ee or +372 5228877.